

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
ในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

The academic leadership of school administrators affecting the proactive
learning management of teachers in pilot schools Under the education
sandbox of chanthaburi province

เตือนใจ มุลยะ¹, พิฎา สมบูรณ์², ธีรังกูร วรบำรุงกุล³

Tuenjai Munya¹, Lita Somboon², Theerangkoon Warabamrunkul³

Corresponding Author E-mail: 6526141009@rbru.ac.th

Received: 2025-01-12; Revised: 2025-05-10; Accepted: 2025-05-14

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู จำนวน 327 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่, และมอร์แกน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า

1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.55) 2) ครูมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.46) 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู (r_{xy} = 0.66) ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู คือ การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาครู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณเท่ากับ 0.659 สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานของครู ได้ร้อยละ 43.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 2.013 + 0.160X_2 + 0.139X_5 + 0.116X_4$$

และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_y = 0.177Z_{x2} + 0.207Z_{x5} + 0.163Z_{x4}$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

¹ นักศึกษาลัทธิครุศาสตร์มหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹ Student in Master of Education Degree, (Educational Administration), Rambhai Barni Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

² Advisor, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

³ Co - Advisor, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to investigate 1) the level the academic leadership of school administrators, 2) the level the proactive learning management of teachers, 3) the relationship between the academic leadership of school administrators and the proactive learning management of teachers, and 4) to create a forecasting equation for the academic leadership of school administrators affecting the proactive learning management of teachers in pilot schools under the education sandbox of Chanthaburi province. The research sample consisted of 327 teachers in pilot schools under the education sandbox of Chanthaburi province the academic year 2024. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient by stepwise. The study findings were as follows:

1) School administrators have academic leadership, both overall and in each aspect, at a high level, ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.55). 2) Teachers have the proactive learning management, both overall and each aspect, at a high level ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.46). 3) The academic leadership of school administrators have moderate positive relationship with the proactive learning management of teachers (r_{xy} = 0.66) at a statistically significant level of .05. and 4) The academic leadership of school administrators affect the proactive learning management of teachers were promoting academic atmosphere, educational supervision, and teacher development with multiple correlation coefficient was 0.659, can predict teacher's performance was 43.40 percent with statistical significance at the .05 level.

The forecast equation in raw scores was

$$\hat{Y}_{tot} = 2.013 + 0.160X_2 + 0.139X_5 + 0.116X_4$$

The forecast equation in standardized scores was:

$$\hat{Z}_y = 0.177Z_{x2} + 0.207Z_{x5} + 0.163Z_{x4}$$

Keywords: Academic leadership, School administrators, Proactive learning management

บทนำ

ทั่วโลกต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดปัญหาทางการศึกษา แหล่งข่าวจากองค์การยูเนสโก ได้มีการรายงานว่า มีจำนวนเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ที่ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยได้ เนื่องจากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ กว่า 119 ประเทศได้ประกาศปิดสถานศึกษา เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไปทั่วโลก การประเมินผลขององค์การยูเนสโกพบว่า กว่า 107 ประเทศ มีการปิดสถานศึกษาทั่วประเทศ ทำให้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยกว่า 861.7 ล้านคน ในขณะที่อีก 12 ประเทศมีการปิดสถานศึกษาในบางพื้นที่ และอาจจะมีการปิดไปทั่วประเทศต่อไป ซึ่งทำให้ผู้เรียนนับล้านคนพบกับภาวะการหยุดชะงักทางการศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2563 : ออนไลน์) ในส่วนของประเทศไทยนั้น ต้องพบกับปัญหาทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการหยุดการเรียนการสอนที่สถานศึกษา เพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส นักเรียนไม่สามารถเข้าเรียนได้ตามปกติ ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในหลักสูตรการศึกษา สพฐ. ได้กำหนดรูปแบบการเรียนการสอนไว้ 5 รูปแบบ คือ 1) ON-AIR 2) ONLINE 3) ON-DEMAND 4) ON-HAND และ 5) ON-SITE (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2564: ออนไลน์) หลังจากสถานการณ์ดังกล่าวคลี่คลายลงสภาพเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เว้นแต่เพียงระบบการศึกษาที่ได้รับผลกระทบเรื้อรังมาเป็นเวลานาน การพัฒนาครูให้มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวทางการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระทางความคิดและการกระทำ สนับสนุนให้ผู้เรียนใช้วิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์ผ่านการลงมือทำจริง เมื่อผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจด้วยตนเอง ผู้เรียนจะสามารถค้นพบแนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง (Metacognition) และการตัดสินใจ

อย่างมีเหตุผล อีกทั้งการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การประเมินสถานการณ์ และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกด้วย นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันในกลุ่มยังช่วยส่งเสริมความร่วมมือและความรับผิดชอบ ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ทุ่มเทกับการเรียน และกล้าแสดงออกถึงศักยภาพของตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ ประกอบกับการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัด ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งครูเป็นผู้จัดเตรียมให้ เมื่อผู้เรียนรู้สึกว่ามีอิสระในการเลือกเรียนรู้ ผู้เรียนจะเกิดความรับผิดชอบต่อการเรียน และพร้อมทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ ดังนั้น การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน จึงเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้ผู้เรียนเติบโตทางสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกไม่ได้เป็นเพียงการเปลี่ยนวิธีการสอน แต่ยังช่วยส่งเสริม พัฒนา ทั้งผู้เรียนและครูไปพร้อมกัน ผู้เรียนมีโอกาสเลือกใช้ความสามารถและความสนใจของตนเองให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละคน (Individual Differences) และแนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligence) สามารถแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ ในขณะที่เดียวกันครูก็ต้องปรับบทบาท โดยมองหาวิธีการและกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนให้เติบโตอย่างเหมาะสม กระบวนการนี้ไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนพัฒนา แต่ยังทำให้ครูมีโอกาสฝึกฝนทักษะการสอน และเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญในบทบาทของตนเอง การเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นแนวทางที่ช่วยให้ทั้งครูและผู้เรียนเติบโตไปด้วยกัน ทั้งในแง่ของการพัฒนาตัวบุคคล พัฒนางาน และพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562: 4-5)

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ต้องเป็นผู้มีความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ และเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานวิชาการ ซึ่งส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพอย่างมีคุณภาพ และสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีขึ้น (ประเสริฐ กอบสุข, และชัยยนต์ เพาพาน. 2565: 33 - 44) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารจึงเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนงานวิชาการ โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนรู้ของครู หากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ จะก่อให้เกิดการพัฒนาครูที่มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ครูนำความรู้ ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ ไปพัฒนาห้องเรียนได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในห้องเรียนที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนในทั้งปัจจุบันและอนาคต

จากการศึกษาบริบทจังหวัดจันทบุรี เป็นหนึ่งในจังหวัดที่ได้รับการประกาศเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2565 โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ลงนามในประกาศ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา. 2565: 8) มีแนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาในรูปแบบ Chan Education Shift Model (CHAN Model C = Change, H = Happiness, A = Agreement for Action, N = Network Instruction) Change คือ ยกกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มั่นคง และยั่งยืน โดยมุ่งการลด ละ เลิก โครงการที่ไม่ส่งผลการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการปลดล็อกกฎระเบียบต่าง ๆ และมุ่งเน้นที่จะลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา Happiness คือ ผู้เรียนได้พัฒนาองค์รวมความรู้ ทักษะ สมรรถนะตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข สอดคล้องกับวิถีชีวิต “สุขทุกวันที่จันทบุรี” Agreement for Action คือ จัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ในระยะเวลา 3 ปี โดยกำหนดให้มีนวัตกรรมในการจัดการศึกษาพัฒนา ผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับบริบทของตนเอง เพื่อยกระดับผลลัพธ์ทางการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง Network Instruction คือ สถานศึกษาจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม (ธีรังกูร วรบำรุงกุล, และคณะ. 2566: 165-166)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นและศึกษาตามบริบทสถานศึกษานำร่อง ให้มีความสำคัญกับการพัฒนางานวิชาการซึ่งเป็นพื้นที่หลักในการขับเคลื่อนงานของสถานศึกษา ให้สามารถพัฒนานักเรียน ให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมจังหวัดจันทบุรี ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศให้มีความก้าวหน้าและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ สมบุญ ศิลปรุ่งธรรม (2565: 19) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า คุณลักษณะ บทบาท และพฤติกรรมของความเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถกระตุ้น ชี้นำ โน้มน้าว สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรหรือผู้เกี่ยวข้องร่วมมือ เชื่อถือ และยอมรับกันในการดำเนินงานวิชาการ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

ครรชิต ชัยกิจ (2564: 22) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สามารถบริหารงานวิชาการในการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุง การพัฒนางานวิชาการ ดำเนินภารกิจของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การปฏิบัติงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการสังคมและทักษะชีวิต 3) การนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดการบูรณาการ 4) การนำเทคโนโลยีไปใช้เพื่อส่งเสริมในหลักสูตร 5) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูริย์ (2564: 42) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้ความสามารถและศิลปะในการจูงใจต่อบุคคลอื่น เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพของตน ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพการเรียนการสอน หลักสูตร และคุณภาพของผู้เรียน

ดารารวรรณ ศรีกาญจนา (2561: 30) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน ชี้นำ โน้มน้าวและจูงใจผู้อื่น ในการพัฒนางานวิชาการ กำหนดภารกิจของโรงเรียน พัฒนาการเรียนการสอน และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อให้การจัดการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น

นันทน์ภัส บุญยอด (2561: 49) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า พฤติกรรมหรือคุณลักษณะของผู้นำที่แสดงถึงทักษะ ความรู้ ความสามารถในการดำเนินการพัฒนางานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการชี้นำโน้มน้าวและจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องร่วมมือร่วมพลังปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

McEwan (2003: 6) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้นำที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ โดยการสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้และความร่วมมือในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้การศึกษามีผลลัพธ์ที่ดีสำหรับทุกคนในสถานศึกษา

Amarendra Pani (2017: 17–25) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ทักษะของบุคคลในการโน้มน้าวบุคคลหรือกลุ่ม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ และความเฉียบแหลมทางวิชาชีพ

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง คุณลักษณะ บทบาท และพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถกระตุ้น ชี้นำ โน้มน้าว สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรหรือผู้เกี่ยวข้อง ร่วมมือ เชื่อถือ และยอมรับกันในการดำเนินงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ชัดเจนและมีเป้าหมายในการสร้างบรรยากาศและส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ กำหนดทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาทักษะทางวิชาการและวิชาชีพของบุคลากร ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรและการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ดังนี้

เพชรจันทร์ ภูษะวัง (2565: 23) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูงสุดในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัสดุที่พบเห็น ช่วยพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลในสถานการณ์ใหม่ได้ดี รวมถึงเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและการชี้นำตนเองอย่างยั่งยืน

อรไท แสงลุน (2564: 123) ได้สรุปความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า การเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Passive Learning) มีข้อจำกัดเนื่องจากการเป็นการเรียนรู้ผ่านการอ่าน การท่องจำ และการฟังบรรยาย ซึ่งผู้เรียนไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ในทางตรงกันข้าม การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย ค้นคว้าหาความรู้ และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียนจะพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า รวมถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ความรู้คงทนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง

สุภาวดี เสนงูภา, และคณะ (2564: 172–184) ได้สรุปความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกคือ เป็นการจัดการประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำช่วยส่งเสริมอิสระทางความคิดและการกระทำของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและทักษะการคิดขั้นสูง ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างเต็มที่

อภิवास โพธิ์ตาทอง, และเหมมิณูช ธนปัทม์มณี (2564: 351–362) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ เพราะเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหลากหลาย พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และทักษะการคิดขั้นสูง ผู้เรียนจะกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน

Bonwell, & Eison (1991) ได้ให้ความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก ว่าการเรียนรู้เชิงรุกช่วยพัฒนาทักษะความคิดระดับสูงอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลในสถานการณ์ใหม่ได้ดี นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจจนสามารถชี้นำตนเองตลอดชีวิตในฐานะผู้ฝึกฝนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมสูงสุด ผ่านกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูล ส่งเสริมอิสระทางความคิดและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้เพิ่มเติมที่ ช่วยพัฒนาคุณธรรม เจตคติ และทักษะการทำงานร่วมกัน รวมถึงการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิต นำไปสู่ความสำเร็จและการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

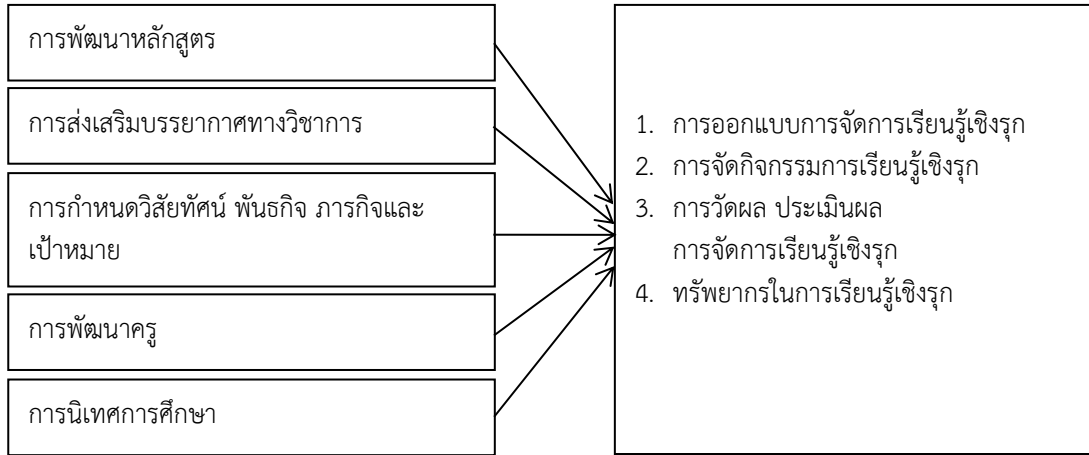
จากการศึกษารอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยได้ทำการสังเคราะห์ ตัวแปรที่เป็นปัจจัยประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจและเป้าหมาย 4) การพัฒนาครู และ 5) การนิเทศการศึกษา

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยได้ทำการสังเคราะห์ ตัวแปรที่เป็นปัจจัย ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 3) การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 4) ทฤษฎีการในการเรียนรู้เชิงรุก

ตัวแปรพยากรณ์
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวแปรเกณฑ์
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,114 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจันทบุรี, 2567: ออนไลน์)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,114 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่, และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอที่ตั้งของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี เป็นชั้นของการแบ่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 (Rating Scale) ตามทฤษฎีการวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert Scale) บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 101) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้านประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจและเป้าหมาย 4) การพัฒนาครู และ 5) การนิเทศการศึกษา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.72 ถึง 0.77 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี จำนวน 25 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้านประกอบด้วย 1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 3) การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 4) ทรัพยากรในการเรียนรู้เชิงรุก ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.64 ถึง 0.70 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.68

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถึงผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นส่งหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย และส่งคิวอาร์โค้ดของแบบสอบถาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ได้สะดวกขึ้น โดยวิธีการส่งเครื่องมือด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนตอบกลับแบบสอบถามออนไลน์ และเก็บ

รวบรวมข้อมูลไว้ โดยผู้วิจัยกำหนดวันในการตอบกลับแบบสอบถามออนไลน์และกำหนดวันในการรับเครื่องมือจากสถานศึกษาด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ใช้ในการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

2.2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้สำหรับพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี และสร้างสมการพยากรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ปรากฏผล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 327		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาหลักสูตร	4.18	0.63	มาก	3
2. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.35	0.50	มาก	2
3. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจและเป้าหมาย	3.99	0.67	มาก	5
4. การพัฒนาครู	4.46	0.64	มาก	1
5. การนิเทศการศึกษา	4.06	0.68	มาก	4
รวม	4.21	0.55	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การพัฒนาครู ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.63) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.50) การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.63) การนิเทศการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = 0.68) และการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจและเป้าหมาย ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ปรากฏผล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	n = 327		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.40	0.55	มาก	2
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	4.35	0.58	มาก	3
3. การวัดผล ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.29	0.57	มาก	4
4. ทรัพยากรในการเรียนรู้เชิงรุก	4.43	0.71	มาก	1
รวม	4.37	0.46	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ทรัพยากรในการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.71) การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.55) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.58) และการวัดผล ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ปรากฏผล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X _{tot}	Y _{tot}
X ₁	1						
X ₂	0.76*	1					
X ₃	0.76*	0.77*	1				
X ₄	0.63*	0.70*	0.57*	1			
X ₅	0.79*	0.76*	0.78*	0.71*	1		
X _{tot}	0.89*	0.89*	0.88*	0.82*	0.92*	1	
Y _{tot}	0.58*	0.60*	0.55*	0.55*	0.61*	0.66*	1

*p < .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวม (r_{xy} = 0.66) มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ปรากฏผล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

model	SS	df	MS	F	p
Regression	29.368	5	5.874	49.166	0.000*
Residual	38.348	321	0.119		
Total	67.716	326			

*p < .05

จากตารางที่ 4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรพยากรณ์อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน stepwise ปรากฏผลดังกล่าวดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้พยากรณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

model	b	S.E.	β	t	p
ค่าคงที่ (constant)	2.013	0.172		11.732*	0.000
การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X ₂)	0.160	0.072	0.177	2.210*	0.028
การนิเทศการศึกษา (X ₅)	0.139	0.057	0.207	2.449	0.015
การพัฒนาครู (X ₄)	0.116	0.046	0.163	2.533*	0.012
ค่าคงที่ (a) = 2.013					
R = 0.659, R ² = 0.434, Adjusted R ² = 0.425, SE _{est} = 0.34564, F = 49.166*					

*p < .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี คือ การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X₂) การนิเทศการศึกษา (X₅) และการพัฒนาครู (X₄) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.659 ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R²) เท่ากับ 0.434 ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ได้ร้อยละ 43.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถนำมาเขียน

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{tot} = a + b_2X_2 + b_5X_5 + b_4X_4$$

$$= 2.013 + 0.160X_2 + 0.139X_5 + 0.116X_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_y = \beta_2Z_{X_2} + \beta_5Z_{X_5} + \beta_4Z_{X_4}$$

$$= 0.177Z_{X_2} + 0.207Z_{X_5} + 0.163Z_{X_4}$$

ทั้งนี้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตร (X₁) และการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจและเป้าหมาย (X₃) ไม่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี

อภิปรายผล

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี สามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การพัฒนาครู การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการศึกษา และการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจและเป้าหมาย ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนงานวิชาการ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเป็นแรงผลักดันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนานักเรียนในระยะยาว ดังที่ ดาราวรรณ ศรีกาญจนา (2561: 30) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน ชี้นำ โน้มน้าวและจูงใจให้เกิดการพัฒนาทางวิชาการ สามารถกำหนดภารกิจของโรงเรียน พัฒนาการเรียนการสอน และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ตรงตามเป้าหมาย ส่วนสมบูรณ์ ศิลป์รุ่งธรรม (2565: 21) อธิบายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพ โดยการแสดงออกของผู้นำที่ชัดเจนส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือและเกิดมิตรภาพระหว่างผู้บริหาร ครูและผู้เรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ ๆ และประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภลักษณ์ รัตนบุรี, และสุนทรี วรรณไพเราะ (256: 36-50) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อังธนา อิมสมบัติ, และพรเทพ รุ่งแผน (2567: 223-234) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ถือว่าเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สามารถพัฒนาครูและผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ทรัพยากรในการเรียนรู้เชิงรุก การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีกลวิธีในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถพัฒนาตนเองในการเลือกใช้ ออกแบบ สร้าง พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่นำมาใช้กับนักเรียนได้ สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2563: 35-36) ที่บอกว่า ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการเรียนรู้ เรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้จรวดเร็วและมีเทคนิค ต้องอาศัยกระบวนการสอนของครูดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 4) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถเขียน อ่าน ตั้งคำถามและร่วมกันอภิปราย โดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงประกอบกับ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร (2564: 6) ได้กล่าวว่า Active Learning เป็นกลไกที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดขึ้นอย่างเต็มที่ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ผ่านกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะและเชื่อมโยงกับความรู้ที่ได้เรียนมาเพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของคาวิต Demirci (2017: 129-144) ที่ได้ศึกษาผลของวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต่อเจตคติของนักเรียนเกรด 7 ในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างคะแนนเจตคติเฉลี่ยของกลุ่มผู้เรียนที่จัดการเรียนรู้เชิงรุกกับกลุ่มผู้เรียนแบบดั้งเดิม ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มทดลองหลังใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุม ประกอบกับผลการวิจัยของ ศุภลักษณ์ รัตนบุรี, และสุนทรี วรรณไพเราะ (2567: 36-50) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จึงเป็นผลทำให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึง

ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการวางรากฐานที่ดีต่ออนาคตของการศึกษาในจังหวัดจันทบุรีและของชาติ

3. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บทบาทของผู้บริหารในการนิเทศการศึกษา การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และการพัฒนาหลักสูตร มีอิทธิพลโดยตรงในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันการกำหนดวิสัยทัศน์และการพัฒนาครูยังเป็นปัจจัยเสริมที่ช่วยให้ครูมีทิศทางและเป้าหมายในการสอนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมครูให้มีความตระหนักที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท โดยแสวงหาวิธีการหรือกิจกรรมที่หลากหลาย การส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนเติบโตและพัฒนาเต็มศักยภาพ แต่ยังช่วยให้ครูได้ฝึกฝนทักษะการสอนและเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญในบทบาทของตนเอง กระบวนการนี้นำไปสู่การพัฒนาทั้งตัวครู งานสอน และผู้เรียนไปพร้อมกัน ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและตอบโจทยความต้องการของทุกฝ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562: 4-5) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Menon (2014: 509-528) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมของผู้นำที่ครูรับรู้ว่ามีประสิทธิภาพ และความพึงพอใจในการปฏิบัติการสอนของครู ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยพฤติกรรมผู้นำพฤติกรรมผู้นำที่ครูรับรู้มีประสิทธิภาพและความพึงพอใจโดยรวมในการปฏิบัติการสอนของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมผู้นำสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภลักษณ์ รัตนบุรี, และสุนทรี วรณไพเราะ (2567: 36-50) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .718$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง หากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมความรู้ ทักษะ และเทคนิคต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการเพิ่มขึ้นไปอีก จะส่งผลให้ครูมีกระบวนการจัดการเรียนรู้อันมีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าเดิม (ประเสริฐ กอบสุข, และชัยยนต์ เพาพาน. 2565: 33-44)

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาครู ร่วมกันพยากรณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ได้ร้อยละ 43.40 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการที่มีอำนาจพยากรณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี สูงสุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อังธนา อิมสมบัติ, และพรเทพ รุ่งแผน (2567: 223-234) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการส่งเสริมและการพัฒนาครู และด้านการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยร่วมกันพยากรณ์การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของครู ได้ร้อยละ 38 ประกอบกับการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้ครูมีโอกาสเรียนรู้จากการประเมินผลการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้จริง ส่งผลให้ครูมีความมั่นใจในการใช้วิธีการสอนใหม่ ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จารุรัตน์ บุญฤกษ์, และคณะ (2566: 91-106) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูพบว่า ปัจจัยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ มีจำนวน 3 ตัวแปร คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการนิเทศ และด้านการมีส่วนร่วมของ

ชุมชน ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งการจัดอบรมพัฒนาครู ยังเป็นการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู และนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพและยั่งยืนในระยะยาว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หยาดทิพย์ ชีซอง, และคณะ (2564: 165-175) ได้ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ ของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ได้แก่ การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร การพัฒนาผู้เรียน และการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ร้อยละ 79.20 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 22792 จึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยตรงในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การนิเทศการศึกษาและการพัฒนาครู เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการยังต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจและเป้าหมายและการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดจันทบุรีที่ต่อเนื่อง มั่นคงและยั่งยืน ตรงตามรูปแบบ Chan Education Shift Model (ธีรังกูร วรบำรุงกุล, และคณะ. 2566: 165-166) ซึ่งเป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์เป้าหมายในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของจังหวัดจันทบุรี เพื่อขอเข้าเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในปี 2565

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยสิ่งที่พบ คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจและเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย จึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) รวมถึงหาแนวทางการสร้างแรงบันดาลใจและการสร้างการมีส่วนร่วมจากครู เพื่อให้สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ และเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในด้านการวัดผล ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย จึงเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะของครูผ่านการอบรมและพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำด้านภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) และภาวะผู้นำเชิงกระบวนการ (Instructional leadership) กับผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้ได้ 1) วิธีการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลาย 2) รูปแบบการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา 3) รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย 4) รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม กับบริบทของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของครูและนักเรียน

2.2 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเอื้อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับครูและส่งผลให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- ครุชาติ ชัยกิจ. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 12. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จารุรัตน์ บุญฤกษ์, กษมา ศรีสุวรรณ และธีระพงษ์ สมเขาใหญ่. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4. วารสารพุทธสังคมนิเวศวิทยาปริทรรศน์. 8(3): 91-106.

- ดารารวรรณ ศรีกาญจน. (2561). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักพุทธธรรม สำหรับผู้บริหาร
สถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.
- ธีรังกูร วรบำรุงกุล, นรินทร์ สังข์รักษา, วิวัฒน์ เพชรศรี, พิภา สมบูรณ์, เรืองวิชัย นิลโคตร, และอัจฉรา สาหุทัต. (2566).
รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การวิเคราะห์ทุนศักยภาพและพลังการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาพื้นที่
นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นันทน์ภัส บุญยอด. (2561). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ใน
สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
_____. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเสริฐ กอบสุข, และชัยยนต์ เพาพาน. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ
สอนของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. วารสารการบริหารและ
นิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 13(2): 33-44.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2563). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เพชรจันทร์ ภูทะวัง. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2565). พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562. ในราชกิจจานุเบกษา. 136(56ก).
- ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูริย์. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภลักษณ์ รัตนบุรี, และสุนทรี วรรณไพเราะ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ร้อยเอ็ด. 18(1): 36-50.
- สมบุญ ศิลปรุ่งธรรม. (2565). การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุชฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562ก). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
(Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2567, จาก
http://academic.obec.go.th/images/document/1603180137_d_1.pdf
- _____. (2562ข). พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2567, จาก
https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/056/T_0102.
- _____. (2564, 28 มกราคม). สพฐ. แจงเลือกวิธีเรียนได้หลายแบบหากไม่พร้อมเรียนออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน
2567, จาก <https://www.obec.go.th/archives/377135>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2563, 19 มีนาคม). ปัญหาการระบาดของ COVID-19 ทำให้การศึกษาทั่วโลก
หยุดชะงัก. สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2567, จาก <https://bic.moe.go.th/index.php/gallery/2021-08-29-21-34-25/2366-covid-19-19-3-2563>.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active
Learning) เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จังหวัดกำแพงเพชร. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2567, จาก
http://www.thaischool.in.th/_files_school/62100490/data/62100490_1_20210807-131704.pdf.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจันทบุรี กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดจันทบุรี (พ.ศ. 2566 -
2570). สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2567, จาก <https://ctipeo.moe.go.th/>

- สุภาวดี เสนงูงา, ธรินธร นามวรรณ, และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2564). โปรแกรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูคณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*. 8(7): 172-184.
- หยาดทิพย์ ซีซอง, ธวัชชัย ไพไหล, และวรัญญาไพไล กระหั้น. (2564). ปัจจัยภาวะผู้ทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษา มุกดาหาร. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 9(36): 165-175.
- อภิवास โพธิตาทอง, และเหมมิมิณูช ธนปัทม์มีมณี. (2564). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 10(1): 351-362.
- อรไท แสงลุน. (2564). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- อังธนา อิมสมบัติ, และพรเทพ ฐ์แผน. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. *วารสารมหาจุฬาราชการ*. 11(1): 223-234.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). (n.d.). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. <https://eric.ed.gov/?id=ED336049>Classroom. Jossey-Bass. designs, case example, and trip. John Wiley & Sons.
- Caivide, D. (2017). The Effect of Active Learning Approach on Attitues of 7th Grade Student. *International Journal of Instruction*. 10(4): 129-144.
- Eliophotou Menon M. (2014). The relationship between transformational leadership, perceived leader effectiveness and teachers' job satisfaction. *Journal of Educational Administration*. 52(4): 509-528.
- McEwan, K. (2003). *7 steps to effective instructional leadership*. California: Corwin.
- Pani, A. (2017). Academic Leadership: Concept, Attributes and Practices. *University News, Association of Indian Universities*. 55(49): 17-25.